

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

Кафедра гігієни тварин і харчових продуктів ім. професора А.К. Скороходька

ЗАТВЕРДЖЕНО
Факультет ветеринарної медицини
4 червня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ГІГІЄНА УТРИМАННЯ КОНЕЙ»**

Галузь знань	21 Ветеринарна медицина
Спеціальність	211 «Ветеринарна медицина»
Освітня програма	Ветеринарна медицина
Факультет (ННІ)	ветеринарної медицини
Розробник:	доцент, к.вет.н. Поляковський В.М.

Київ – 2025

Дисципліна «Гігієна утримання коней» є завершальною складовою професійної підготовки майбутніх лікарів ветеринарної медицини. Вона формує науково обґрунтовані знання щодо впливу факторів зовнішнього середовища, умов утримання, годівлі та експлуатації тварин на їх фізіологічний стан, продуктивність, репродуктивну функцію і резистентність до хвороб. Основними завданнями дисципліни є: забезпечення здобувачів теоретичною та практичною основою для профілактики хвороб, що є пріоритетним завданням ветеринарії. Завдяки гігієнічним заходам зменшуються ризики виникнення хвороб у тварин та оптимізуються умови утримання тварин. Також дисципліна «Гігієна тварин» вивчає питання контролю якості та безпечності кормів; ветеринарно-санітарного контролю об'єктів тваринництва; охорону навколишнього середовища, очищення стічних вод, методи зберігання та знезараження побічних продуктів тваринництва.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь,	
Освітній рівень	Магістр
Спеціальність	211 – «Ветеринарна медицина»
Освітня програма	Ветеринарна медицина
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	Вибіркова
Загальна кількість годин	120
Кількість кредитів ECTS	4
Кількість змістових модулів	2
Форма контролю	екзамен
Показники навчальної дисципліни для денної форми здобуття вищої освіти	
Рік підготовки	6
Семестр	12
Лекційні заняття	15 год
Практичні заняття	15 год.
Самостійна робота	90 год
Кількість тижневих годин	2

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни «Гігієна утримання коней»

Метою навчальної дисципліни «Гігієна утримання коней» є забезпечення здобувачів вищої освіти теоретичними та практичними знаннями з гігієни та ветеринарної санітарії під час утримання коней, та проведення комплексу ветеринарно-санітарних заходів, спрямованих на збереження здоров'я, експлуатацію племінних, робочих і спортивних коней.

Дисципліна «Гігієна утримання коней» займає важливе місце в системі підготовки лікарів ветеринарної медицини, оскільки вона дає знання з питань гігієни утримання різних статеві-вікових груп за різними напрямками галузі, а саме: тренінгу молодняку, випробувань коней на іподромах та використання в кінному спорті, робочого використання, племінної роботи в господарствах різного типу;

- поглиблює у майбутніх фахівців професіональне мислення (формує світогляд), що сприяє вдосконаленню способів поліпшення екологічного стану навколишнього середовища та зменшенню негативного впливу на нього антропогенних факторів.

- забезпечує формування базових гігієнічних знань, основ превентивних заходів у конярстві.

Завдання: набуття теоретичних знань і практичних навиків з метою професійної діяльності, а саме:

- знати основні закони, що регламентують санітарно-гігієнічні вимоги до утримання і експлуатації коней;

- навчити вирішувати задачі, що стоять перед різними напрямками галузі (робоче – користувальне, племінне, спортивне, ваговозне, іподромні випробування, спортивні змагання, використання та розведення в фермерських господарствах);

- планувати і проводити санітарно-гігієнічні заходи, спрямовані на запобігання інфекційних та інвазійних захворювань.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- норми та нормативно-технічну документацію щодо гігієни утримання коней;

- гігієнічні вимоги щодо повітряного середовища, води, годівлі;

- біологічні особливості коней пов'язані з гігієною їх утримання, доглядом, годівлею, відтворенням;

- правила випробування племінних коней на іподромах та участі в кінно - спортивних змаганнях;

- основи управління галуззю, організації маркетингових операцій.

вміти: зібрати, проаналізувати та статистично обробити матеріали досліджень;

- проводити оцінку мікроклімату в стайнях та аналізувати його вплив на здоров'я тварин;

- проводити органолептичну оцінку сіна, коренебульбоплодів, грубих і концентрованих кормів;
- проводити гігієнічні заходи по догляду за кіньми, оцінювати правильність їх виконання;
- проводити заходи щодо розвитку галузі (парувальна компанія, тренінг і заїздка молодняка, планування руху поголів'я, виводки);
- використовувати передовий досвід вітчизняної та закордонної науки і практики;
- проводити гігієнічні, ветеринарно-санітарні та профілактичні заходи.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог

загальні компетентності (ЗК):

Знання та розуміння предметної галузі та професії;

Прагнення до збереження навколишнього середовища.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

Здатність розробляти стратегії безпечного, санітарно обумовленого утримання тварин;

Здатність здійснювати просвітницьку діяльність серед працівників галузі та населення.

Компетенції першого дня

2. Розуміти методи наукових досліджень, внесок фундаментальних і прикладних досліджень у науку та реалізацію принципу 3Rs (Replacement, Reduction, Refinement - Заміна, Скорочення, Удосконалення).

4. Сприяти та контролювати збереження здоров'я та безпеки себе, пацієнтів, власників тварин, колег та навколишнього середовища під час здійснення професійної діяльності; демонструвати знання про принципи забезпечення якості; застосовувати принципи управління ризиками на практиці.

9. Розуміти та застосовувати принципи концепції Єдиного здоров'я для забезпечення належної клінічної практики у ветеринарії, а також науково обґрунтованої та доказової ветеринарної медицини.

10. Розуміти та застосовувати принципи концепції Єдиного здоров'я для забезпечення належної клінічної практики у ветеринарії, а також науково обґрунтованої та доказової ветеринарної медицини

11. Демонструвати здатність критично аналізувати докази, справлятися з неповною інформацією, вирішувати непередбачувані ситуації та адаптувати знання, вміння і практичні навички до різних виробничих ситуацій.

12. Використовувати професійні здібності для сприяння розвитку ветеринарних знань та реалізації концепції "Єдине здоров'я" з метою сприяння здоров'ю, безпеці та благополуччю тварин, людини і навколишнього середовища, а також досягнення Цілей сталого розвитку ООН.

14. Демонструвати прихильність до навчання впродовж всього життя особистого удосконалення та професійного розвитку. Це включає в себе реєстрацію та рефлексію професійного досвіду, а також вжиття заходів для покращення професіоналізму та компетентності.

15. Регулярно брати участь у процесах самоаналізу та оцінювання з боку колег з метою підвищення ефективності власної роботи і роботи всього колективу.

16. Отримувати точну та об'єктивну історію окремої тварини або групи тварин, а також їх утримання та стану навколишнього середовища.

21. Оцінювати фізичний стан, благополуччя та стан годівлі тварини або групи тварин та консультувати власника тварин щодо принципів утримання, годівлі, відтворення, продуктивних якостей, добробуту, індивідуального здоров'я, здоров'я стада та громадського здоров'я.

22. Збирати, зберігати та транспортувати зразки, обирати відповідні діагностичні тести, здійснювати інтерпретації та мати розуміння щодо обмеження результатів тестів.

26. Отримувати доступ до відповідних джерел інформування та Законодавства, що стосуються догляду за тваринами та забезпечення їх благополуччя, переміщення тварин, нотифікацій щодо догляду за тваринами та їх добробутом, переміщенням тварин, хвороб, що підлягають повідомленню, використання лікарських засобів, включаючи відповідальне використання антимікробних препаратів.

36. Проводити інспекцію харчових продуктів і кормів для правильного визначення умов, що впливають на якість і безпеку продуктів тваринного походження, включаючи пов'язані з ними харчові технології.

37. Захищати здоров'я населення шляхом виявлення умов, що прямо чи опосередковано пов'язані з тваринами, продуктами тваринного походження та побічними продуктами, якщо вони сприяють захисту, збереженню та покращенню здоров'я людей.

38. Консультувати населення та впроваджувати програми профілактики та ліквідації хвороб відповідно до захворювання та виду тварин, прийнятих стандартів здоров'я тварин, їх добробуту, громадського здоров'я та охорони навколишнього середовища.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практ.	С.р.
1	2	3	4	5
Модуль 1 . Гігієнічні вимоги до приміщень стайні і кормів				
Тема 1. Санітарно-гігієнічні вимоги до приміщень стайні і їх внутрішнього обладнання.	14	2	2	10
Тема 2. Санітарно-гігієнічні вимоги до кормів. Профілактика отруєнь коней кормами, відповідно до принципів концепції «Єдине здоров'я».	16	2	2	12
Тема 3. Гігієнічні вимоги до утримання жеребців -плідників.	16	2	2	12
Тема 4. Гігієнічні вимоги до утримання жеребних кобил.	14	1	1	11
Разом за змістовим модулем 1	59	7	7	45
Модуль 2. Гігієнічні вимоги до утримання статеві-вікових груп коней				
Тема 5. Гігієнічні вимоги до утримання лошат.	16	2	2	12
Тема 6. Гігієнічні вимоги до утримання робочих коней.	16	2	2	12
Тема 7. Гігієнічні вимоги до утримання племінних коней.	15	2	2	11
Тема 8. Санітарно-гігієнічні вимоги до транспортування коней. Профілактика транспортного стресу.	14	2	2	10
Разом за змістовим модулем 2	61	8	8	45
Всього	120	15	15	90

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість, год
1	Санітарно-гігієнічні вимоги до приміщень стайні і їх внутрішнього обладнання.	2
2	Санітарно-гігієнічні вимоги до кормів. Профілактика отруєнь коней кормами, відповідно до принципів концепції «Єдине здоров'я».	2
3	Гігієнічні вимоги до утримання жеребців -плідників.	2
4	Гігієнічні вимоги до утримання жеребних кобил.	2
5	Гігієнічні вимоги до утримання лошат.	2
6	Гігієнічні вимоги до утримання робочих коней.	2
7	Гігієнічні вимоги до утримання племінних коней.	7
8	Санітарно-гігієнічні вимоги до транспортування коней. Профілактика транспортного стресу.	2

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1.	Нормативно-правові акти, що регламентують гігієну утримання коней.	2
2.	Гігієнічна оцінка кормів і води.	2
3.	Оцінка мікроклімату в приміщенні конюшні.	2
4.	Параметри мікроклімату для всіх статеві-вікових груп коней.	1
5.	Санітарно-гігієнічні заходи у приміщеннях конюшні.	2
6.	Благополуччя утримання коней.	2
7.	Недоліки екстер'єру коней, викликані порушенням технології догляду, годівлі та використання.	2
8.	Ветеринарно- санітарні заходи за утримання коней.	2
	Всього	15

5. Теми самостійних роботи

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1	Основні етапи розвитку конярства в світі та в Україні.	11
2	Інтер'єр коней, його зв'язок з роботоздатністю.	11
3	Оцінка показників успішності відтворювальної кампанії.	11
4	Годівля коней різних порід і вікових груп.	11

5	Табунне конярство. Технології виробництва конини та кумису.	11
6	Особливості конини та кінського молока.	11
7	Кінний спорт і кінний туризм. Нетрадиційне конярство.	12
8	Організація випробувань коней на іподромах.	12
	Всього	90

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести; – розрахункові роботи; – захист практичних робіт.

6. Методи навчання

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні);
- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

7. Методи оцінювання.

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- захист практичних робіт;
- презентації та виступи на наукових заходах

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності 12 семестр

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Гігієнічні вимоги до приміщень стайні і кормів		
Практична робота 1.	Знати нормативно-правові акти, що регламентують гігієну утримання коней. Вивчити будову приладів для визначення показників мікроклімату. Розуміти значення мікроклімату в приміщенні конюшні. Визначати	12
Практична робота 2.		12
Практична робота 3.		12
Практична робота 4.		12
Практична робота 5.		12

	якість та давати оцінку кормів і води. Аналізувати та порівняти отримані показники з ВНТП.	
Самостійна робота 1.	Використовувати отримані знання в практичній роботі. Знати та розуміти значення контролю стану повітряного середовища і кормів.	10
Модульна контрольна робота 1		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Гігієнічні вимоги до утримання статеві-вікових груп коней		
Практична робота 6. Практична робота 7. Практична робота 8.	Знати санітарно-гігієнічні заходи у приміщеннях конюшні. Розуміти наслідки впливу шкідливих речовин на благополуччя утримання коней. Відбирати проби та визначати пил та мікроорганізми у повітрі виробничої зони. Аналізувати та порівняти отримані показники з ВНТП.	20
		20
		20
Самостійна робота 2.	Знати та розуміти ветеринарно-санітарні заходи за утримання коней.	10
Модульна контрольна робота 2		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

8.3. Політика оцінювання

<i>Політика щодо дедлайнів та перескладання:</i>	Студент повинен здавати усі роботи в заплановані терміни до закінчення вивчення поточного модуля. Роботи, що здаються з порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модульної контрольної роботи відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний) і дозволяється в термін до закінчення наступного модуля).
<i>Політика щодо академічної доброчесності:</i>	Списування, використання мобільних девайсів, додаткової літератури під час модульних контрольних робіт, заліків та екзаменів заборонено. Самостійні роботи та реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу.

<i>Політика щодо відвідування:</i>	Відвідування лекційних та лабораторних занять є обов'язковим для всіх студентів. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись згідно з індивідуальним навчальним планом, затвердженим у визначеному порядку. Пропущені лекції, після їх опрацювання здобувачем вищої освіти, відпрацьовуються у вигляді співбесіди з викладачем або в он-лайн формі. Пропущені лабораторні заняття відпрацьовуються студентами в лабораторії кафедри.
------------------------------------	--

9. Навчально-методичне забезпечення

–нормативно-правові акти, що регламентують гігієну утримання і вирощування коней.

–конспект лекцій та їх презентації.

–комплект завдань для проведення тестового контролю.

–презентації навчального матеріалу за темами відповідно до навчальної програми дисципліни.

–комплект індивідуальних завдань для проведення підсумкового контролю знань (екзамен).

10. Рекомендовані джерела інформації

1. ВНТП-АПК- 06.07 Конярські підприємства. Міністерство аграрної політики України.- Київ. – 2007. - 53с.
2. Загальна гігієна тварин. Навчальний посібник / Захаренко М.О., Засєкін Д.А., Поляковський В.М., Михальська В.М. Київ: НУБіП України, 2024. 252 с.
3. Спеціальна гігієна тварин. Навчальний посібник / Поляковський В.М., Чепіль Л.В. Київ. ТОВ «Центр поліграфії» КОМПРИНТ». 2017. 568 с.
4. Гігієна та особливості транспортування тварин і продукції тваринництва. / В.М. Поліщук, Д.А. Засєкін, Т.О. Білько, В.М. Поляковський, В.В. Соломон. К.: Центр учбової літератури. 2020. 520 с.
5. Гопка Б.М., Хоменко М.Н., Павленко П.П. Конярство. - К.: Вища освіта, 2004. - 320 с.
6. Гопка Б.М., Калантар О.А., Павленко П.М. Коні в сільському господарстві – К.: Урожай, 1989. - 152 с.
7. Гопка Б.М., Скоцик В. Є., Павленко П. М., Хоменко М. П., Колот В. І . Практикум з конярства. - К.: Вища освіта, 2011. - 384с.
8. Ноздрін М. Деталізовані норми годівлі сільськогосподарських тварин. – К: Урожай, 1991. - 344с.
9. Сірацький Й.З., Федорович Є.І., Гопка Б.М. Інтер'єр сільськогосподарських тварин. К.: Вища освіта. 2008. – 298с.
10. <https://studfile.net/preview/7281012/page:5/>.

Допоміжна

1. Гопка Б.М., Судай В.Д., Скоцик В. Є. Нетрадиційне конярство: Навч. Посібник. - К.: Вища освіта, 2008. – 191 с.
2. Каталог жеребців-плідників рисистих порід, допущених до племінного використання/[Н.В.Кудрявська, К.К.Згара, К.М.Саєнко, Т.В.Нечіпоренко, І.В.Ткачова, Д.А.Волков, О.О.Корнієнко] - Харків: ІТ НААНУ, 2011. - 264 с.

Електронні ресурси

1. Деякі напрями племінної роботи в масовому конярстві [Електронний ресурс] Режим доступу:<http://webfermer.org.ua/tvarynnystvo/konja/dejaki>.
2. Характеристика жеребців-плідників орловської рисистої породи за основними селекційними ознакамиhttps://otherreferats.allbest.ru/agriculture/00952370_0.html.
3. Гігієна коней <https://studfile.net/preview/7281012/page:5/>.
4. Як доглядати за конем? <https://feedlife.com.ua/ua/info/pravila-soderzhanijaloshadej/>.
5. Правила утримання коней <https://viking.com.ua/blog/pravila-utrimannyakoney>.
6. Практичний посібник з конярства Утримання, догляд, навчання та використання коней: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-04>.
7. <http://www.horses.dp.ua/>.
8. Вимоги до табунної системи утримання коней <https://elearn.nubip.edu.ua/mod/book/view.php?id=221489&chapterid=71213>.